

Фондация „Международна социална служба-България“

В подкрепа на децата и семействата в България и извън граница

Доклад за дейността за 2024 година

Адрес на управление:

ул. „Поп Харитон“ № 4, ет. 1,
5000 Велико Търново
Телефон / Факс + 359 62 600 038
e-mail: mss-iss@iss-bg.org

Работа по случаи с международен елемент:

бул. „Дондуков“ № 5, вх. В, ет. 4, ап. 14
1000 София
Телефон + 359 2 9888 624
Факс + 359 2 983 39 34
e-mail: miglena_bald@yahoo.com

web: iss-bg.org

Ние сме българска неправителствена организация, създадена през 2002 г.

Ние вярваме, че най-благоприятната среда за развитие на детето е семейната.

Нашата мисия е:

- Да оказваме подкрепа на деца и младежи в риск и техните семейства за предотвратяване на разделянето на детето от семейството и създаване на оптимални условия за неговото отглеждане и развитие;
- Да се грижим за деца и младежи, настанени в алтернативна формална форма на грижа от резидентен тип, като нашата работа е центрирана върху детето, определена е от знанията за преживяната от децата травма и е базирана на теориите за привързаността. Ние се стремим да проявяваме в ежедневието положително отношение към децата и младежите, всички цели и дейности да отговарят на техните индивидуални потребности и да се опират върху силните им страни и ресурси. Наша отговорност е да осигурим среда за живот, която е здравословна, терапевтична и която не съди, в която може да се случи промяната. Уникулността на всяко дете и младеж е призната и ценена;
- Да съдействаме на български и чужди физически и юридически лица, основно съдилища и социални служби, в работа по случаи с международен елемент

Съдържание	стр.
За 2024 г. говори изпълнителният директор	3
Цифрите говорят	4
Нашите резултати през годината по общини с акцент върху извършени дейности, ефективност на подкрепата и удовлетвореност на потребителите	5
Полагаме усилия за непрекъснато разширяване на професионалната компетентност на специалистите	29
Деца и семейства в трансгранична ситуация	30
Източници и обем на финансиране за 2024 година	37
Донори на организацията за 2024 година	38

За 2024 година говори изпълнителният директор Георги Григоров:

Уважаеми колеги и партньори

През 2024 г. усилията на МСС-България като доставчик на социални услуги за деца, младежи и семейства продължават да са фокусирани върху активно подпомагане на служителите при прилагането на Закона за социалните услуги (ЗСУ) и Наредбата за качеството на социалните услуги (НКСУ). Основен акцент е поставен върху изпълнението на всички стандарти за качество, свързани с дейностите по чл. 12 и чл. 15 от ЗСУ, в рамките на възложените за управление социални услуги.

Следвайки стриктно изискванията на НКСУ и прилагайки планираните дейности от вътрешната система за контрол и мониторинг, МСС-България организира регулярни тримесечни екипни срещи за анализ и обсъждане на качеството на изпълнение на всеки отделен стандарт от НКСУ. Качеството е и централна тема в ежегодните срещи-обучения, които МСС-България провежда за ръководителите на услугите, които организацията управлява. Системното ангажиране на целия персонал в процесите на контрола и мониторинга на качеството, както и задълбочената рефлексия по темата в отделните екипи и на ниво управление на услугите, води до непрекъснато учене от успехите и слабостите и подпомага изграждането на култура на качество.

МСС-България ежегодно инвестира значителен ресурс в поддържането и надграждането на професионалните умения както на специализирания, така и на помощния персонал. Часовете обучения по отделните теми в програмите за надграждащо обучение, които служителите са преминавали през 2024 г., надвишават 50 до 150% изискванията, посочени в НКСУ. Това е ясен индикатор за устойчиво развитие на капацитета и ангажираността на служителите за постигане на високи професионални стандарти.

За трета поредна година МСС-България бе една от 6те НПО, които подкрепиха организирането и провеждането на форума „Смелост, солидарност, социална работа“ по повод Международния ден на социалната работа.

МСС-България активно участва в изготвянето на становища на Коалиция „Детство 2025“ по различни теми, касаещи раздялата на деца и родители, приемна грижа, закриването на останалите в страната Домове за медико-социални грижи за деца и др. Имахме съществен принос в представянето на резултатите от проведеното в края на 2023 г. проучване на различни аспекти от раздялата на деца от техните родители по проект на Коалицията - бяхме съмодератори и домакин на регионалната среща на Центровете за обществена подкрепа и Центровете за настаняване от семеен тип за деца без увреждания в област В.Търново. Активно участвахме и в изготвянето на становища на НМД по теми, касаещи закрилата на детето.

Особено активна бе дейността на организацията, като член на мрежата на Международна социална служба. Адв.Миглена Балджиева, член на УС на МСС-България, участва като автор на една от 11те глави на юбилейна книга, посветена на 100-годишнината на мрежата "Визия, кураж и решителност: един век трансгранична социална работа", издадена от Pen&Publish, LLC, USA, наречена "Последователност в убеждаването". Тя е посветена на работата на МСС-България с българските съдилища по дела с международен елемент, в които са въввлечени деца.

През 2024 г. МСС-България започна работа и по един иноваторски за страната ни проект „Осигуряване на подкрепяща среда на осиновените лица и техните биологични родители в процеса на търсене на произход в България“. Проектът се финансира от Министерство на външните работи на Република Франция и се подкрепя от Генералния секретариат на Международна социална служба. България е една от 8те пилотни държави, в които проектът се реализира и които са държави по произход на много деца, осиновени от френски семейства през годините. Вече пълнолетни, осиновените деца желаят да получат информация за своите биологични родители в страната си по произход.

Трябва да отбележа и отличието, което д-р Събина Събева, изп.директор на фондацията в периода 2004-2020 г. получи по повод 35тата годишнина от приемането на Конвенцията на ООН за правата на детето за активна гражданска дейност в защита правата на децата в Република България и доказан принос за развитието на политики, услуги на местно, регионално или национално ниво.

Цифрите говорят

477 деца и младежи в риск и **564**

родители и членове на разширените семейства са получили подкрепа в консултативните услуги, управлявани от МСС-България (Фиг.1)

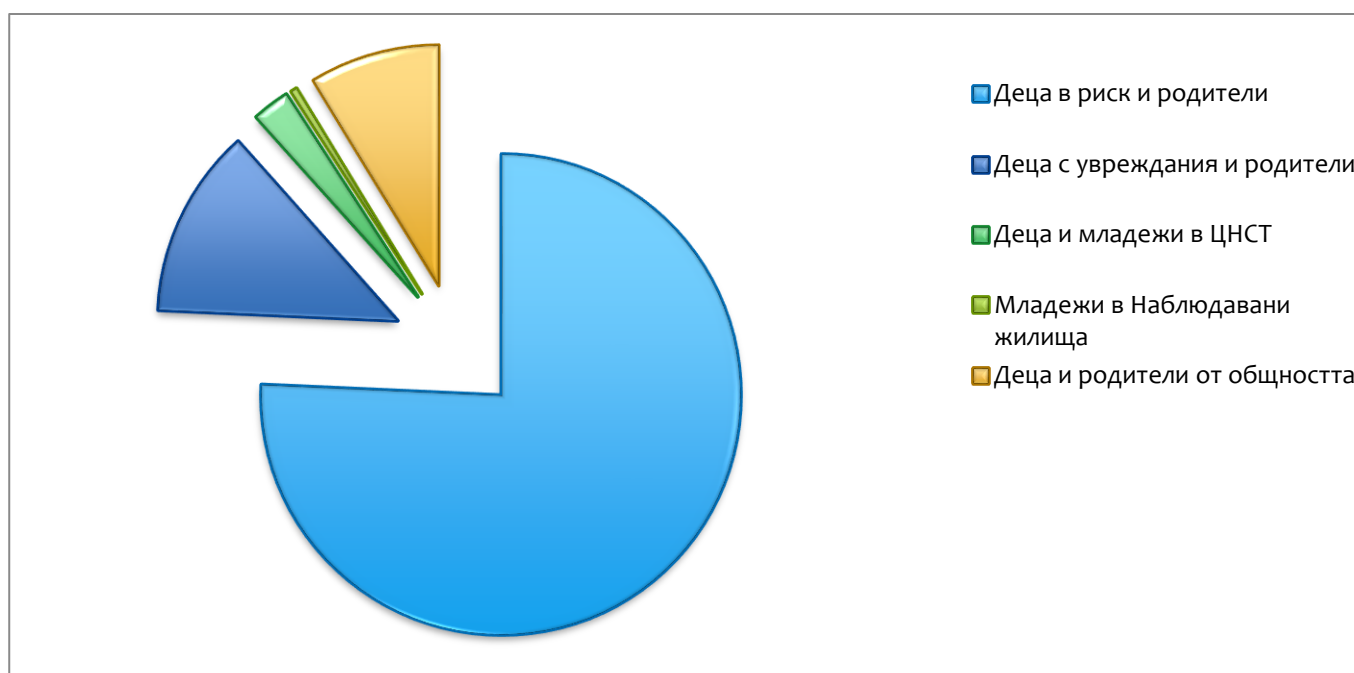
37 деца и младежи са получили грижа в Центровете за настаняване от семеен тип

6 младежи над 18 години, напуснали резидентни услуги, са получили подкрепа по пътя на тяхната самостоятелност с оглед успешна социална интеграция и професионална реализация.

127 деца и 15 пълнолетни младежи с увреждания, както и **21 родители**, поискали подкрепа, са получили различни по вид услуги в Дневните центрове за деца с увреждания и Центровете за социална рехабилитация и интеграция.

46 деца и 97 родители от общността са потърсили съвет и/или подкрепа чрез общодостъпните услуги.

Фигура 1.

Нашите резултати през годината по общини с акцент върху извършени дейности, ефективност на подкрепата или удовлетвореност на потребителите

Столична община

Дневен център за деца и младежи с увреждания „Слънчоглед“ (капацитет 35)

Предоставени са следните услуги: Дневна грижа, Терапия (логопедична и психологична) и рехабилитация, Обучение за придобиване на умения в различните програми (за

самостоятелност, социални умения, познавателни, със социализиращ характер), Подкрепа за придобиване на трудови умения.

Всички потребители с единични изключения са получили интегрирана подкрепа чрез минимум две услуги.

Резултати:

40 деца и младежи са получили подкрепа. От тях 25 са ползвали дневна грижа (17-целодневно и 8 – за 4 часа в деня) и 15 – почасови услуги.

2 родители също са получили подкрепа в 40 сесии, след подадена писмена заявка и включване в плана за подкрепа на детето им със собствена цел.

137 е общият брой потребители на различните услуги, вкл. и двама родители.

68-70 е средномесечният брой на потребителите на различните услуги.

4450 са проведените от специалистите **индивидуални сесии** с потребителите за постигане на поставените цели за подкрепа.

359 ателиета/групови дейности са проведени с **потребителите** (107 групи- логопедична терапия, 117 групи -психомоторика, 13 – социализиращи извън ДЦ и 122 ателиета - Кухня, Арт, Музика, Приказки и двигателни занятия за обучение на потребителите на СУ „Дневна грижа“ в различни практически умения).

Ефективност на подкрепата:

По-голямата част от децата и младежите (78%) имат положителни промени в своето развитие, като тези промени се наблюдават в различни области.

Това показват резултатите от оценката на ефективността на подкрепата върху потребителите в края на годината. Тя е включвала 31 деца и младежи на възраст от 5 до 29 години (77% от всички потребители през годината), при които услугите са предоставяни минимум 6 месеца. Всички 31 потребители ползват интегрирана подкрепа, като 22 от тях - дневна грижа и почасови услуги, а 9 потребители – различни почасови услуги. Напредъкът е оценен по тристепенна скала - частичен, минимален напредък, задържане в развитието, като са оценявани основните сфери на развитие- (двигателно, езиково-говорно и комуникативно, познавателно, емоционално-поведенческо и социално развитие, умения за самостоятелност при хранене, лична хигиена, самообслужване и

участие в групов работа). За потребителите на почасови услуги оценката на ефективността е направена на база на постиженията по целите, заложи в ИПП.

Като се има предвид, че всички потребители са с тежки множествени увреждания и напредъкът се постига и измерва в малки стъпки, дори минималните положителни промени могат да се интерпретират като успех. За този напредък допринася ангажираността на родителите в подкрепа на децата им, която се изразява в активно сътрудничество със служителите и осигуряване на редовни посещения на децата в ДЦДМУ. Като цяло положителните промени в развитието на децата и младежите са резултат от съвместни усилия на служители (специалисти и детегледачи), родители, в частност други институции, както и естествения напредък в процеса на порастване при някои от децата.

Мнение на потребителите за качеството на предоставените услуги

През м. ноември е проведено регулярното годишно анкетно проучване на мнението на родителите на децата и младежите, ползващи подкрепа в ДЦ, относно качеството на предоставяните услуги и грижата, която получават. Анкетата е попълнена от родители на 27 деца и младежи (82% от общия брой потребители). От тях 22 (67%) са деца и младежи, които ползват дневна грижа и почасови услуги -целодневна и полудневна, а останалите 5 – (33%) – само почасови услуги.

Прави впечатление изключително високото одобрение на работата на всички служители. За поредна година работата на специалистите и детегледачите, атмосферата в Дневния център, положените грижи и усилия са оценени много високо от родителите, което показва устойчиво високо ниво на качеството на предоставяната подкрепа.

„ДЦДМУ "Слънчоглед" се превърна в любимо място за дъщеря ми. Нетърпението, с което очаква следващия ден и радостта, с която посещава Центъра за мен са показателни за грижите на екипа към нея. Благодарение на екипа от прекрасни професионалисти дъщеря ми откри силата на общуването. Благодаря ви от сърце за всичко!!!".

Всички родители считат, че в резултат на престоя си в ДЦ децата/младежите са подобрили уменията си за самообслужване, ползване на тоалетна, самостоятелно хранене и общуване. Отношението на служителите към децата/младежите се оценява високо: („Отношението е много добро!", „Изключително мили, внимателни и любезни, възхищавам се на търпението им.", „..... е добронамерено и приятелско.", „Внимателни, отзивчиви, търпеливи.", „Много добро и професионално отношение.").

Всички родители наблюдават определени промени у децата си -: „Взаимодействието и разнообразието с други хора го прави по-спокоен.", „Промените са само положителни.", „Има повече разбиране от негова страна." „По концентрирана е.", „Наблюдавам положителна промяна във всяко отношение.", „Детето ми е по-спокойно, развива умения за самообслужване.", „Има нови умения.", „Говори повече и показва нови знания."

18 от 22 родители са участвали в проведените през 2024 г. срещи на родители, на които са обсъждани различни въпроси. Срещите се оценяват като „Полезни и интересни.", „Практични., информацията - много полезна и обогатяваща. Винаги отговарят професионално и подробно на допълнителните ми въпроси."

Ден на отворените врати

На 22 март, за първи път от разкриването на ДЦ и по повод Международния ден на социалната работа е организиран „Ден на отворените врати". На поканата на Дневния център са се отзовали 65 представители на различни държавни и неправителствени организации, доставчици на социални услуги, психолози, лекари, студенти, преподаватели от водещи университети, граждани и родители на деца с

увреждания. Те са наблюдавали директната работа с потребителите, групови занимания, срещнали са се със специалистите и ръководителя на Дневния център, които са отговаряли на техни въпроси.

Община Велико Търново

Център за обществена подкрепа (капацитет 75)

Предоставени са следните услуги:

Общодостъпни: Информирание, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на умения; Мобилна превантивна общностна работа

Специализирани: Информирание и консултиране, Терапия (психологична), Обучение за придобиване на умения в различните програми за деца и родители, Застъпничество и посредничество.

Преобладаващият брой деца и родители са получили интегрирана подкрепа чрез минимум две услуги.

Общодостъпни услуги:

1. „Информирание и консултиране и обучение за реализиране на социални права и развиване на умения“: 28 потребители - 8 деца, 18 родители и 2 пълнолетни лица, с които са проведени **общо 44 срещи**.

2. „Мобилна превантивна общностна работа“:

- **с 50 ученици** от II-ри клас на СУ „Владимир Комаров“ и V-ти клас на ОУ „Димитър Благоев“ са проведени тренинги (м. март и ноември) по темите: „Общуване и междуличностни отношения“, „Тормоз. Видове Тормоз“ и „Толерантност“.
- **с 16 деца от ЦНСТ** -3 за деца без увреждания, В.Търново, разделени по възраст в две групи - от 7 до 12 години и от 12 до 18 години, са проведени тренинги (м.април) по темите: Сплотяване на групата – подобряване на микроклимата; Влияние на приятелския кръг – позитивно и негативно влияние; Правила и граници; Техники за вербално и невербално общуване; с по-малките: Кой съм аз; Слушам и чувам; Аз се гордея, обичам и уважавам себе си.“

Специализирани услуги:

215 деца и 271 родители са получили подкрепа в рамките на **165 случая**.

486 е общият брой потребители на услугите, тъй като всяко дете и/или родител е получил подкрепа в рамките на една или повече от една услуга.

3732 са проведените от специалистите **индивидуални сесии** с потребителите за постигане на поставените цели за подкрепа

Ефективност на подкрепата върху потребителите

В оценката на ефективността са включени всички **81 затворени случая** през 2024г., в рамките на които е предоставена интегрирана подкрепа на **общо 139 потребители**.

Резултати показват, че:

- ✓ **Всички цели** (90% и над 90%) са изпълнени **за 107 потребителя (77%)**

Водещи фактори за постигането на положителни резултати с потребителите е осъзнаването на нуждата им от подкрепа, желанието и готовността им за промяна, благодарение на което са сътрудничили на екипа и са били активни в постигането на промяната.

От страна на специалистите постигането на резултатите се дължи на първо място на правилното дефиниране на проблемите в семейната система заедно с потребителите, включването на всички членове на семейната система в консултативния процес и фокусирането върху потребностите на децата. Друг важен фактор е сътрудничеството между специалистите в екипа по случая и целенасочените им действия в една посока.

- ✓ **Повечето цели** (от 50% до 90%) са изпълнени при **14 потребителя (10%)**

Анализът на причините за частичното изпълнение показва, че в голяма степен те се дължат на несъдействие от страна на потребителите в процеса на работа и трудно осъзнаване на личната им роля и влияние върху семейната система. Част от родителите трудно поемат лична отговорност за произтичащите последствия от едно или друго тяхно поведение. Отчита се безотговорно поведение и прехвърляне на вината върху други хора или институции. При част от тях се констатира по-бавно осъзнаване на проблемите, поради недоверие, личностни особености и пр.

- ✓ **Малка част от заложените цели** (от 10% до 50%) **са изпълнени при 9 потребителя (6,5%)**

Основните причини за това са несъдействие и нежелание на потребителите да участват активно в процеса на предоставяне на услугите, както и предсрочно напускане на територията на общината. В други случаи не са постигнати резултати поради достигане на лимитите в предоставянето на социалната услуга „Терапия“, както и изразено желание на родител да се преустанови работа с него и детето му поради липса на удовлетвореност.

- ✓ **Никоя от целите (10% и под 10%) не е постигната при 9 потребители (6,5%)**

Причините за това са преждевременна промяна на мярката за закрила, преместването на потребители на територията на друга община или несъдействие на потребителя в процеса на предоставяне на услугата.

Удовлетвореност на децата и родителите от предоставената подкрепа

През 2024 г. мнение за удовлетвореността от услугата са дали 64 възрастни (83.11%) и 33 деца (70.21%), в общо 97 обратни връзки (78.22%).

Обратни връзки не са взети в случаите, в които услугата е била прекратена предсрочно, отказали потребители или при потребители, пренасочени към друга социална услуга.

Анализът показва, че над $\frac{3}{4}$ от пълнолетните потребители на ЦОП са изразили отношение към услугата. Обратните връзки са силно позитивни и подчертават значимостта на предоставяната подкрепа.

Голяма част от родителите отчитат подобряване на взаимоотношенията в семейството. Споделят, че работата с екипа на ЦОП е довела до по-хармонични отношения както между тях самите, така и между тях и децата им - „детето е подобрило поведението си“. Отчитат, че комуникацията им с бившите партньори е станала по-спокойна и делова, което е особено важно при разделени семейства. В резултат от проведената психологическа работа, родителите са развили повече своята търпимост и толерантност към различията на другия. Става ясно още, че децата им са приели по-лесно семейните промени и са станали по-спокойни. В много от случаите, услугите на ЦОП са допринесли за личностовото развитие на родителите – споделят, че се чувстват по-уверени в себе си и в родителските си умения („Работата ми помогна да се променя към по-добро“). Много от тях пишат, че са придобили ценни знания за отглеждането и

възпитанието на децата, които преди това не са имали („има позитивна промяна в дисциплината и вниманието на детето“).

Други акцентират, че специалистите в ЦОП са изиграли съществена роля в емоционалното им възстановяване и подобряване на качеството на живота им, особено при преживявания като раздяла, загуба или трудности в общуването и социалната адаптация („*преместих се на квартира, започнах работа и се чувствам добре и спокойна*“). В резултат на получената подкрепа, те са станали по-търпеливи и толерантни.

Родителите изразяват благодарност и за оказаната им практическа помощ – придружаване в институции, съдействие при подаване на документи, финансова и материална подкрепа (дрехи, храна, бебешки продукти и др.). Тези услуги се оказват от огромно значение за семействата в уязвимо положение.

Впечатление прави високата оценка за професионализма на екипите от социални работници и психолози в ЦОП. Родители описват специалистите като разбиращи, отзивчиви и честни. Те подчертават, че са се чувствали изслушани, подкрепени и приети без осъждане.

Искрени, понякога собственоръчно поправени, но винаги неподправени са обратните връзки от децата. Те най-често изразяват благодарност за отношението към тях, за дадените им съвети („*вече не се изнервям бързо*“). Доволни са от проявените внимание, отзивчивост и уважение от страна на специалистите. Разкриват усещане за сигурност и спокойствие в услугата, в защитено пространство споделят и преоткриват себе си, без страх. Откровения, като „*чувствам по-добре и разбирам емоциите си по-добре*“ и „*вече не съм толкова тъжен*“, красноречиво описват постигнатите резултати.

Децата в тийнейджърска възраст посочват, че са израстнали емоционално и социално, усвоили са умения за контрол на емоциите при стресови ситуации, подобрили са взаимоотношенията си с останалите членове на семейството.

Само едно дете е дала ниска оценка на взаимодействието си със специалистите.

В обобщение, анализът на обратните връзки показва, че ЦОП изпълнява ключова роля в подкрепата на семейства, преминаващи през трудности. Позитивните промени, отчетени от потребителите, са свидетелство за ефективността на предоставените услуги, които не само подобряват семейните отношения, но и укрепват социалната адаптация и личностното развитие на родители и деца

(„...специалистите са готови да помогнат от сърце, не само заради задълженията в работата си....“; „да, смятам, че имаше много полза от професионалистите, работили с децата ми“; „В тъмнината вие поставихте цвят и на душата ми дадохте знак, че всичко ще се нареди и пак ще има радост в моите очи. С нежна дума, сгряхте ми душата и усмивка пак се появява на устата. За подкрепата благодаря, нека ви обгърне любовта!..“; „С благодарност към топлите ви сърца, за вас - феи - поклон до земя!“).

#

Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи с увреждания (капацитет 40)

Предоставени са следните услуги:

Общодостъпни: Информиране, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на умения

Специализирани: Терапия (логопедична и психологична) и рехабилитация, Обучение за придобиване на умения в различните програми (за самостоятелност, социални умения, познавателни).

Децата и младежите с единични изключения са получили интегрирана подкрепа чрез минимум две услуги.

Общодостъпни услуги са предоставени на **13 родители** в подкрепа на вземане на решения за посещения на медицински специалисти, насочване към подходящи социални услуги в техните населени места.

Специализирани услуги:

38 деца и 4 пълнолетни младежи са получили подкрепа. Преобладаващият брой деца (31) са на възраст между 7 и 15 години, 4 са на възраст 16-18 години.

9 родители също са получили подкрепа в 108 сесии, след подадена писмена заявка и включени в плана за подкрепа на детето им със собствена цел.

89 е броят на потребителите на различните услуги през годината, с които са проведени **2414 индивидуални сесии** за постигане на поставените цели за подкрепа.

Оценка на ефективността на подкрепата

- ✓ При 4 потребители (11,4 %) са постигнати всички планирани резултати..
- ✓ При 15 потребители (42,9 %) са постигнати повечето от планираните резултати в една или повече от сферите на развитие.
- ✓ При 12 потребители (34,3/.%) са постигнати малка част от планираните резултати
- ✓ При 4 потребители (11,4 %) няма постигнат напредък.

Тези резултати дават основание за извода, че услугите, предоставяни в ЦСРИ – В. Търново, имат положителен ефект върху преобладаващата част от потребителите.

Потребителите, при които са напълно постигнати планираните резултати, са деца с по-леки увреждания, които са мотивирани да постигат резултати във всяка област на развитие. Освен това се отчита, че с тези деца се работи по-интензивно (два пъти седмично или сесиите са по 60 мин., а не по 30), което е възможно само при деца, които могат да издържат интензитета на такава работа. Като важен фактор за ефективността на услугите се отчита и работата с родителите, тъй като в по-голямата част от успешните случаи родителите са ангажирани, партниращи и търсят подкрепа чрез информиране и консултиране. За успеваемостта допринасят и мотивацията и професионализма на специалистите, които успяват да изградят добра доверителна връзка с потребителите и проявяват креативност при прилагането на индивидуалния подход, съобразявайки се със специфичните особености на всяко дете.

Преобладаващата част са потребителите, при които има частично постигнати резултати. Това се дължи на особеностите на децата, свързани с вида и степента на увреждане. Поради комплексността (в повече от една зона) на уврежданията, при голяма част от тях резултатите се постигат бавно и изискват продължителна работа. Друг фактори за частичния напредък са нередовното посещение на сесиите /поради здравословни проблеми на детето или трудности на родителите да ги организират/ и нежеланието или невъзможността на някои от родителите да прилагат в домашна среда препоръчаните им от специалистите начини за стимулиране на развитието и подходи за справяне с емоционално-поведенческите трудности на децата.

Липсата на резултати при част от децата и младежите се дължи на няколко фактора: невъзможност за редовни посещения поради сериозни здравословни проблеми на децата или техните родители; необходимост от психиатрична намеса, която родителите не осигуряват; прекомерно използване на електронни устройства в домашна среда, за сметка на дейности, с които родителите биха могли да подпомогнат напредъка; езикова семейна среда, в която не се говори български език; липса на партниращо поведение от страна на родителите, които разчитат основно на специализираната подкрепа в ЦСРИ и не спазват дадените насоки за работа в домашна среда; вид и степен на увреждане на децата, които обуславят редуване на напредък с регрес.

Анализът е базиран върху оценката на 35 деца и младежи или **83 % от всички потребители през годината**, които са посещавали услугите за повече от 6 месеца. Напредъкът на децата/младежите е оценяван в 6 основни области на развитие – Двигателно, Езиково – говорно развитие, Когнитивно развитие, Емоционално и поведенческо развитие, Социални умения, Познавателни и образователни умения. Правен е анализ на степента на изпълнение на целите, заложиени в индивидуалните планове за подкрепа на потребителите и резултатността от работата се оценява по тристепенна скала, както следва: няма напредък, постигнати са повечето от планираните резултати, пълно постигане на поставените цели.

Удовлетвореност на децата от подкрепата

През 2024г. екипът на ЦСРИ не е провел специално проучване сред децата, потребители. Проведено е анкетно проучване в рамките на ежегодно извършвания от община В. Търново мониторинг на социалните услуги. Анкетата е анонимна и се състои от 9 въпроса - 2 от отворен тип и 7 от затворен тип В настоящия анализ са обработени отговорите на тази анкета, като е важно да се отбележи фактът, че по-голямата част от въпросите са много трудно разбираеми за децата, предвид техните специфики.

Анкетата е проведена през м.януари 2025 г., когато услуги са ползвали 33 деца. Получени са 18 обратни връзки. Една част от децата не са анкетирани, поради невъзможност да бъдат приложени анкетите, поради тяхното интелектуално, психично и езиково-говорно развитие. Друга част от децата не са попълнили анкетата, поради нередовни посещения, свързани с тяхното здравно състояние.

Резултати: Най-голям е делът (66%) на децата, които се чувстват щастливи в услугата. Следва делът на децата (22%), които са доволни от предоставените услуги. Едно дете не може да определи как се чувства. Всички анкетирани са посочили, че в услугата най-много им харесва вниманието, което получават, хората, с които работят и новите неща, които научават. Някои деца са добавили коментар - *"тук е подредено и организирано", "психомоторната зала", "препятствията, които преодолявам" и "интерактивен под и кабинетите"*.

Голяма част от анкетираните са посочили, че няма нещо, което не им харесва. Някои са посочили, че искат да има басейн, а други, че се затрудняват в дадена област.

Преобладаващият брой деца са посочили, че отношението на екипа към тях е *"много добро" и "добро"*.

Децата отчитат ефекта на подкрепата на базата на подкрепата, която получават в ЦСРИ, по отношение на техните затруднения. По отговорите бихме могли да заключим, че тази подкрепа се оценява като положителна. Те посочват, че услугите помагат, напр. *"с фината моторика и развитието на ръцете и краката ми", "с психиката", "рисуване, писане, говорене и игра", "да играя на интерактивен под", "да мисля по-разумно и да съм спокойна", "екипа ми помогна да повярвам в себе си, и ми помага всеки път да постигам своите цели и ми дават подкрепа, докато не успея", "мога да пиша"*.

Всички анкетирани посочват, че специалистите се отнасят към тях с уважение и зачитат достойнството им.

Близо 90% от децата (16) са посочили, че са добре информирани за работата с тях в ЦСРИ, а две от тях отговорили с "малко". Направи впечатление, че този въпрос е много трудно разбираем за децата.

По-голямата част от децата оценяват грижите, които получават в ЦСРИ като "много добри" и "достатъчни".

Едно децата, при което се наблюдават чести психотични епизоди, е попълнило анкетата в момент на афект и е дало отрицателни отговори на всички въпроси.

Анализ на обратните връзки, които се попълват от родителите при затваряне на случая

През годината са затворени 10 случая, като при всички тях обратната връзка е положителна. Родителите са посочили конкретния напредък на детето си. Изразили са удовлетвореност от проведените групови занятия с децата. Отбелязали са, че обратните връзки от специалистите, след всяка сесия, е била за тях много полезна. Отчели са и като добра практика групите за обмяна на опит с други родители. Ефективността на предоставяните услуги е допринесла за развиване на: умения при децата по - лесно да се социализират, да изразяват нужди и желания, даже и невербално с помощта на комуникатор или символно изразяване, да бъдат по - уверени и самостоятелни.

Кампания за приемане на децата с увреждания

През 2024 г. по инициатива на екипа на ЦСРИ е започнала подготовка за провеждане на Кампания за приемане на децата с увреждания на ниво община-В.Търново. Тъй като кампаниите са част от общодостъпната услуга „Мобилна превантивна общностна работа“ вниманието на специалистите е насочено към обмисляне чрез какви дейности и чрез каква организация ще бъдат постигнати съответните стандарти за качество.

Като подготовка за провеждане на Кампанията специалистите са провели 5 срещи със студенти и преподаватели от ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий“, на които освен демонстрации на методи и подходи от работата на ЦСРИ, са обсъждани и въпроси, касаещи толерантността и приемането на децата с увреждания и техните семейства. Срещите са организирани по повод на 6 Март- Европейския ден на логопедичната терапия. Световния ден на социалната работа и професионалния празник на психолога.

Като огромен успех и дейност от Кампанията може да се отбележи разработената от специалистите книжка с разкази, които отразяват специфичността на работата с децата с увреждания и наученото от специалистите през годините. Книгата е със заглавие „*Вълшебните обувки. Сборник с не/възможни истории*“. В нея са събрани разкази, както от специалисти, така и от родители и потребители на ЦСРИ. Научен редактор на сборника е д-р Весела Банова-психолог и психоаналитик. Сборникът е представен на 3-ти декември на събитие, организирано по повод Международния ден на хората с увреждания, пред представители на

община Велико Търново, университетски преподаватели, професионалисти, работещи в социални услуги, учители и ученици, родители, деца – потребители на услугата, партньорски организации и колеги. В представянето на книгата са участвали ръководителят на ЦСРИ, като съставител на книгата, г-жа Банова, както и преподаватели по психология и педагогика на ВТУ.

#

Наблюдавано жилище за младежи до 25 години (капацитет 4)

Предоставяни са следните специализирани услуги: Резидентна грижа за младежи до 25 г., Информирание и консултиране и Застъпничество и посредничество.

6 младежи са получили подкрепа.

18 е общият брой потребителите на отделните услуги.

403 са проведените от социалния работник **индивидуални сесии** с потребителите за постигане на поставените цели за подкрепа. **154 сесии** са проведени за обучение в практически умения за живот.

112 посещения е направил социалният работник **в мястото за живеене на потребителите** за извършване на наблюдения относно спазване на правилата за живот в групата, хигиена в жилището, опазване на материалната база и др.

6 младежи, напуснали услугата и двама младежи, които не са били потребители на НЖ, са получили подкрепа по различни въпроси, касаещи техния самостоятелен живот, трудова реализация и социална интеграция.

Оценка на ефективността на подкрепата

От преминалите 6 младежи през НЖ през 2024 г. е оценена ефективността на подкрепата за 4 от тях, които са пребивавали в жилището за повече от 6 м.

Изводът е, че подкрепата, получена от младежите, е ефективна, защото те са надградили уменията си и са направили още една крачка в подготовката си за самостоятелен живот. Младежите:

- имат изградени умения за търсене и намиране на работно място. Могат да се явят на интервю с работодател, запознати са с необходимите документи за започване на работа и сключване на трудов договор;
- работят или са сменили местоработата си, адаптират се в работна среда, спазват трудова дисциплина;
- подобрили са уменията си за разпределяне на финансовите средства, с които разполагат. Според възможностите си спестяват част от тях и редовно заплащат дължими такси и вноски;
- подобрили са уменията си за домакинстване и кулинарство. Могат самостоятелно да пазаруват, имат реална представа за цените на стоките и услугите, които закупуват и ползват;
- при възникнали здравословни проблеми търсят медицинска помощ, могат самостоятелно да посетят личен лекар и стоматолог;
- създали са нови приятелства и контакти;
- чувстват се по-уверени и самостоятелни.

Удовлетвореност на младежите от подкрепата

Мнението на потребителите за удовлетвореността им от получената подкрепа се анализира на базата на получените от тях обратни връзки при напускане на услугата.

През 2024г. услугата са напуснали двама младежи, които са дали положителна обратна връзка за получената подкрепа. Младежите отбелязват, че услугата е отговорила на очакванията им. Един от тях споделя, че е получил помощ и подкрепа „*да завърши училище и започне работа*“. Другият младеж казва „*Всичко в НЖ ми харесва*“, тъй като в услугата е получил „*доброта, уважение и добра възможност*“.

И двамата младежи изразяват благодарност към социалния работник. Единият младеж го определя като „*най-добрия социален работник*“, а другия като „*добър приятел*“, който „*зачита достойнството на потребителя и го напътства да се развива самостоятелно*“. Младежите посочват, че не е имало нещо по време на престоя им в НЖ, от което да са се нуждаели и да не са го получили.

През 2024г. е разработен и въпросник за проучване на удовлетвореността на потребителите от престоя им и проследяване на качеството на услугата в рамките на календарната година. То е проведено през месец декември с **3-ма младежи**, пребивавали в НЖ за повече от **6 месеца през годината**.

От анализа на резултатите става ясно, че двама от младежите са имали предварителна информация за услугата от Преходното жилище, където са пребивавали, а третият е насочен към НЖ от приемното семейство, в което е бил настанен.

И тримата потребители смятат, че получават нужната помощ и съдействие, чувстват се подкрепени по отношение на вземане на важни житейски решения, управление на финансовите ресурси, изграждане на умения за самостоятелност.

По отношение на промените, настъпили в живота на младежите, след приемането им в жилището, един от тях посочва, че е започнал да бъде по-самостоятелен и отговорен, сменил е две работни места и е започнал „готина работа“, закупил е личен компютър със спестени средства. Другият младеж, се е научил „да бъде себе си“, да работи в екип и да се опитва да спестява повече пари. Третият потребител отчита промяна при вземането на самостоятелни решения, боравенето с личния бюджет, бързо започване на работа, която му харесва и изграждане на нови приятелства.

И тримата потребители посочват, че са участвали в изготвяне на ИПП и са били подкрепени от социалния работник.

Младежите харесват местоположението на НЖ, битовите условия, уредите, новите матраци, правилата, свободата, самостоятелността и навиците, които придобиват в услугата.

Тримата младежи не смятат, че трябва да се правят промени в начина на работа на екипа. Същото посочват и за апартамента, където се помещава услугата, с изключение на необходим ремонт на тоалетната.

Община Смолян

Център за обществена подкрепа (капацитет 40)

Предоставени са следните услуги:

Общодостъпни: Информирание, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на умения; “Мобилна превантивна общностна работа”

Специализирани: Информирание и консултиране, Терапия (психологична), Обучение за придобиване на умения в различните програми за деца и родители, Застъпничество и посредничество.

Преобладаващият брой деца и родители са получили интегрирана подкрепа чрез минимум две услуги.

Общодостъпни услуги:

„Информирание и консултиране и обучение за реализиране на социални права и развиване на умения“: 21 потребители, от които 16 възрастни и 5 деца са получили подкрепа, като с тях са проведени общо 29 работни сесии.

“Мобилна превантивна общностна работа”

- беседа с 3 непълнолетни момичета от ромската махала на гр. Смолян на тема “Превенция на ранните бракове”;
- групова работа с 16 ученици от седми клас в ОУ „Иван Вазов“ гр. Смолян на тема „Агресия и видове насилие – значение, видове и начини за овладяване на неприемливи чувства и емоции“.

Специализирани услуги:

89 деца и 60 родители са получили подкрепа в рамките на **111 случая**.

246 е общият брой потребители на услугите, тъй като всяко дете и/или родител е получил подкрепа в рамките на една или повече от една услуга.

2070 са проведените **индивидуални работни сесии** с потребителите, вкл. проведените обучения в различните програми на СУ „Обучение за придобиване на умения“.

Оценка на ефекта на предоставената подкрепа върху потребителите

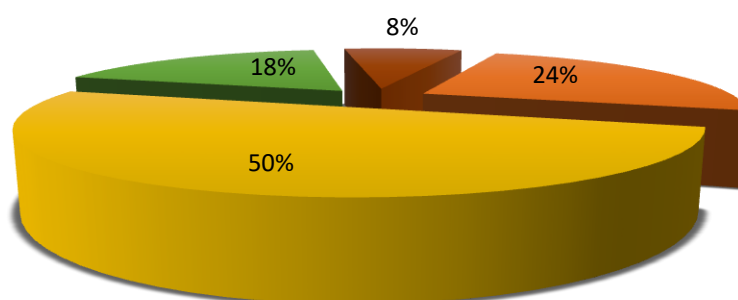
В оценката на ефекта са **включени 50 случая от затворените 75 случая**. Останалите случаи не са включени в оценката поради различни причини: 15 случая са за изготвяне на индивидуални характеристики на деца, включени в Регистър на деца, които могат да бъдат осиновени в условията на пълно осиновяване; 6 случая - за обучение на кандидат – осиновители, 4 случая са предсрочно приключили, като два от тях поради не съдействие от страна на потребителите, а останалите два – поради смяна на местоживеенето.

Оценяваните 50 случая обхващат **137 потребители** на услугите, като от тях **82 са деца и 55 родители**.

На фигура 1 е представена ефективността от работата по случаите в отн. дял на постигнатите спрямо заложените резултати в ИПП.

Фигура 1. Ефективност от работата по случаите, представена в отн. дял на постигнатите спрямо заложените резултати в ИПП

■ 90-100% -25 случая ■ 50-90% -12 случая ■ 10-50% -9 случая ■ 0-10% - 4 случая

- ✓ **90 и над 90%** са постигнатите резултати в **12 случая, обхващащи 15 деца и 13 възрастни (28 потребители)**.
- ✓ Резултати в диапазона **50-90 %** са постигнати по **25 случая с 65 потребители - 39 деца и 26 възрастни**.
- ✓ Постигнати са от **10 до 50 %** от планираните резултати в **9 случая с 21 потребители – 19 деца и 12 възрастни**
- ✓ Не са постигнати резултати (**0-10%**) в **4 случая с 13 потребители - 9 деца и 4 възрастни**.

Положителните резултати се дължат на желанието за промяна и липсата на съпротиви за взаимодействие от страна на потребителите. Когато родителите не желаят наистина да променят живота си, голяма част от усилията на специалистите е насочена към изграждане на доверителна връзка и мотивирането им към необходимостта от промяна.

Причините за непостигане на планираните резултати при родителите се дължат на силно влошените взаимоотношения при разделени родители, както и това, че понякога за ползване на социални услуги е насочен само единият родител. Понякога ниският социален и икономически статус е пречка за осъществяване на качествена работа по случаите (пр. при случаи с насилие в семейството, майката не може да предприеме мерки за прекратяването му, поради икономическа зависимост и невъзможност да се справя сама с грижите за децата си), както и дефицити в развитието на личността на родителите, непоследователност в грижата за децата, силно влошени взаимоотношения при разделени семейства, както и това, че понякога се насочва само единият родител да ползва услуга и др.

При децата основен проблем е липсата на мотивация за промяна и пренебрегването на ползването на социални услуги. В тези ситуации те пропускат много от насрочените срещи. При някои липсват умения за самоконтрол и постигнатите резултати са променливи във времето.

Удовлетвореност на потребителите от предоставената подкрепа

Анализът на обратните връзки при приключване на случая от децата и семействата показва, че те високо оценяват отношението на специалистите към тях и подкрепата, която са получили в ЦОП и са удовлетворени от постигнатото и уменията, които са усвоили.

Получени са обратни връзки по **53 случая** или 71% от всички приключени случаи, които обхващат 33 деца и 37 родители. **Всички обратни връзки са положителни.**

Децата споделят, че са се чувствали спокойни при срещите със специалистите, защото са усетили, че в ЦОП може да бъдат разбрани и приети. Всички деца са на мнение, че към тях е проявявано достатъчно разбиране, информацията е представяна по достъпен и разбираем начин.

Децата смятат, че получената подкрепа им е помогнала да овладяват чувствата си и да коригират отношенията си с околните, да подобрят уменията за общуване в семейството и с приятели, да разпознават рисковете на средата, променила е начина им на мислене. В резултат на това са станали са по-отговорни към изпълняването на ангажиментите си, успяват да контролират емоциите си, намалели са агресивните им прояви, подобрени са взаимоотношенията им с родителите.

Родителите посочват, че по време на консултациите със специалистите чувстват спокойствие, разбиране и подкрепа, специалистите се отнасят с уважение към личността и преживяванията им, не ги упрекуват и укоряват. Благодарение на това са изградили с тях доверителна връзка, което е допринесло да станат по-откровени и без притеснения да споделят своите преживявания и трудности, личните си проблеми, както и за тези с децата си. Проведените консултации им помагат да вземат правилните за тях решения. Посочват, че в резултат от получената подкрепа са станали по-отговорни родители и успяват да се справят с грижите за децата си; изградили са по-голяма сигурност като родители и умения за справяне в трудни моменти; подобро е общуването им с децата и разбирането на причините за поведението им. Част от родителите споделят, че конфликтите в семейството са преустановени и обстановката в дома е по-спокойна.

#

Център за настаняване от семеен тип за деца на възраст 3-13 г. (капацитет 12)

В рамките на ЦНСТ са предоставени следните специализирани услуги: Резидентна грижа за деца без увреждания, Обучение за придобиване на умения, Застъпничество и посредничество. Всяко дете е получило интегрирана подкрепа от мин. 2 услуги, като едната е Резидентна грижа.

13 деца, от които 10 момчета на възраст от 6 - 19 г. и 3 момичета на възраст 5-9 години са получили грижи през годината.

31 е общият брой потребители на интегрирана подкрепа, предоставена в рамките на ЦНСТ.

През 2024 година могат да бъдат посочени следните основни постижения на децата:

- ✓ Три деца, които преди настаняване в ЦНСТ са били трайно отпаднали от образователната система, след 15-ти септември 2024 г. редовно посещават учебни занятия и детска градина.
- ✓ Едно от момичетата, което през учебната 2023/24 година е било на индивидуална форма на обучение и се е обучавало в Центъра, отново се е върнало в клас.
- ✓ Две деца са получили дипломи за основно образование, след явяване на изпити за валидиране на оценките от пети до седми клас по математика, български език и английски език.
- ✓ Един младеж със съдействието на екипа е започнал първата си работа по време на лятната ваканция. Младежът е показал отговорност, трудолюбие и уважение към колеги и работодател.
- ✓ Едно момче е спечелило едногодишна стипендия по Програма „Подкрепа на деца, лишени от родителска грижа“, направление „Постигам по- висок успех 2025г.“ към Фондация „Благотворител“.
- ✓ Един младеж е спечелил второ място на общинско ниво, първо място на областно ниво и трето място на национално ниво в Международния конкурс за детска рисунка „С очите си видях бедата“.

Ефект на предоставяните услуги върху потребителите

Общият извод от направената оценка на ефекта е, че по-голямата част от децата имат развитие, съответстващо на възрастта, с изключение на 2 деца, които са с интелектуален дефицит, но и при тях се отчита положително развитие във всички сфери.

Всички деца са с добро физическо развитие в съответствие с възрастта си. Добре развити са уменията на децата за поддържане на лична и битова хигиена. Децата спазват обществени норми и правила, познават голяма част от правата си. Две от децата са постигнали висок успех, носители са на престижни награди, на стипендии. Констатирани са трудности в образователното развитие на две от децата, дължащи се на интелектуален дефицит, но и при тях също се отчита напредък в сравнение с предходната година.

През годината не са регистрирани случаи на неприемливо поведение, като самонараняване, отправяне на заплахи към персонала, физическо насилие над други деца и младежи. Не е нарушаван часът за прибиране. Умишленото повреждане на имуществото е сведено до минимум. Неприемливите прояви са свързани основно с използване на нецензурни думи и обиди.

Тези изводи са направени въз основа на оценка чрез система от индикатори за здраве и физическо развитие, образование, емоционално и поведенческо развитие, практически умения за живот , в която са включени всички деца, които са настанени в услугата за период, по-дълъг от 6 месеца. Това са седем деца на възраст от 9 до 19 години, при които е оценяван напредъкът им в сравнение с предходната година.

Мнение на децата за качеството на полаганата за тях грижа според проведено проучване през м.декември 2024 г.

Анализът показва, че всички деца са доволни от грижите, които се полагат за тях. Те се чувстват много добре в Центъра, подкрепяни са от екипа при вземането на решения в трудни за тях моменти. Отчитат, че мнението им се изслушва и се взема под внимание от всички служители, което е показател, че децата активно участват във вземането на решения. Отбелязват, че са развили различни практически умения и считат, че те ще им бъдат полезни в бъдеще.

Препоръките им за подобряване на живота в услугата са за повече организирани мероприятия извън града, като лагери и екскурзии, опознаване на нови места и среща с различни хора. Две от децата се надяват новите деца да бъдат по-сдържани, възпитани и добри, а едно очаква да има личен телевизор в стаята си.

Проучването обхваща всички деца с престой в ЦНСТ повече от една година и е проведено под формата на интервю, включващо отворени въпроси за качеството на грижата; за уменията, които са усвоили, за начина, по който се чувстват и взаимоотношенията им със служителите. Интервюирани са общо 7 деца- 6 момчета на възраст от 12 до 18г. и едно момиче на 9 години.

#

Център за настаняване от семеен тип за деца на възраст 13-18 (20) г. (капацитет 14)

Предоставени са следните специализирани услуги: Резидентна грижа за деца без увреждания, Обучение за придобиване на умения и Застъпничество и посредничество.

14 деца на възраст от 9 до 18 години са получили грижи в резидентната услуга. Всички деца са получили интегрирана подкрепа от мин. 2 социални услуги - резидентна грижа и обучение за придобиване на умения.

35 са потребителите на всички услуги.

През 2024 г. могат да бъдат отбелязани следните основни постижения на децата:

- ✓ Всички деца успешно са завършили учебната 2023/2024 год.
- ✓ Децата успешно прилагат дадените им стратегии за разрешаване на конфликти, което драстично е намалило агресията и конфликтите между тях.
- ✓ Подобрени са взаимоотношенията деца – родители. Две от децата успешно са реинтегрирани в семейна среда.

Ефект на предоставяните услуги върху потребителите

Установени са отчетливи резултати от работата с децата. При всички се отбелязва значителен напредък във всички сфери на развитие.

Децата посещават редовно училище, като не допускат безпричинни отсъствия. Имат добре развити навици за поддържане на лична хигиена и умения за самостоятелност. Всички момичета могат самостоятелно да приготвят поне две основни ястия, супи, салата.

Значителна част от децата познават правата си като деца и като граждани на страната. Всички деца са запознати с основните институции, които се намират в града и са ги посещавали. Всички познават рисковете при общуване в интернет пространството и

контактите с непознати и съмнителни лица. Всички момичета знаят какво е насилие и видовете насилие. Запознати са към кого могат да се обърнат за помощ в случай на проявено насилие спрямо тях.

Важен напредък е постигнат при изграждането на умения за разрешаване на конфликти и изразяване на емоции.

През годината не са регистрирани прояви на неприемливо поведение, като отправени заплахи към персонала, физическо насилие над други децата. Умишленото повреждане на имуществото е сведено до минимум. Всички деца се стремят да спазват правилата за живот в групата, като са регистрирани минимални нарушения.

Това показва проведената през м. декември 2024 г. оценка, в която са включени 7 деца и младежи на възраст 15-19 г., които са настанени в услугата за повече от 6 месеца.

Удовлетвореност на потребителите от предоставената подкрепа

Анализът на обратните връзки от младежите, напуснали ЦНСТ /3 момичета и 1 момче/ показва, че престоят в услугата им е помогнал да усвоят нови знания и умения, които ще им помогнат при воденето на самостоятелен живот. Служителите са им оказвали необходимата подкрепа, интересували са се от чувствата и емоциите им, давали са им възможност да изразяват мнение по въпроси, които пряко ги касаят.

Проучване на мнението на децата за качеството на грижата в ЦНСТ, проведено през м. декември

В проучването са включени 4 от младежите на възраст 15-17 г., които са били настанени в резидентната грижа за повече от 6 мес. Зададени са 6 въпроса, касаещи качеството на грижата. В края на анкетата е предоставена възможност децата да споделят мисли и чувства, ако не са изказали всичко, което са искали. Проучването е проведено под формата на интервю от психолог на Центъра за обществена подкрепа.

От анализа на отговорите на децата на поставените въпроси може да се заключи, че благодарение на работата на специалистите с децата те са се научили да имат добро поведение, изградили са умения за поддържане на лична и битова хигиена, за бюджетиране и спестяване на пари, да контролират емоциите си, да се изразяват правилно.

Община Търговище

Център за обществена подкрепа (капацитет 70)

Предоставени са следните услуги:

Общодостъпни: Информирание, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на умения.

Специализирани: Информирание и консултиране, Терапия (психологична), Обучение за придобиване на умения в различните програми за деца и родители, Застъпничество и посредничество.

Преобладаващият брой деца и родители са получили интегрирана подкрепа чрез минимум две услуги.

Общодостъпни услуги:

1. „Информирание и консултиране и обучение за реализиране на социални права и развиване на умения“:

28 потребители, от които 25 възрастни и 3 деца са получили подкрепа, като с тях са проведени **общо 39 сесии**

Специализирани услуги:

92 деца и 137 родители са получили подкрепа в рамките на **148 случая**.

229 е общият брой потребители на услугите, тъй като всяко дете и/или родител е получил подкрепа в рамките на една или повече от една услуга.

2457 са проведените от специалистите **индивидуални сесии** с потребителите за постигане на поставените цели за подкрепа

Ефект от предоставената подкрепа

Оценката е направена върху затворените случаи. Оценено е постигането на целите на базата на заложените индикатори за измерване на резултатите в индивидуалните планове за подкрепа на насочените деца и/или родители.

През 2024г. са затворени **89 случая**, в рамките на които **142 потребители** са ползвали услуги по чл.15.от ЗСУ, **от тях - 57 деца и 85 родители**

Оценката на ефекта показва:

- ✓ **Всички планирани резултати (90% и над 90%) са постигнати в 31 случая**, обхващащи 56 потребители
- ✓ **Повечето планирани резултати (от 50% до 90%) са постигнати в 26 случая**, обхващащи 45 потребители
- ✓ **Малка част от планираните резултати (от 10% до 50%) са отчетени в 22 случая** с 29 потребители
- ✓ **Не са постигнати резултати (под 10%) в 10 случая** с 12 потребители.

Постигането на положителни резултатите се дължи основно на осъзнатото желание на потребителите за промяна на статуквото към по-добър живот. Високата мотивация също е съществен фактор, както и изграждането на доверителни отношения между екипа и потребителите. Потребителите са готови за придобиване на нови знания и съответно разделяне със старите разбирания по отношение на отглеждане и възпитанието на децата им. Осъзнават, че съвременният начин на живот, води до различни проблеми във взаимоотношенията им с децата, за които не са готови и нямат нужния опит за тяхното разрешаване.

Както родителите, така и децата се учат как да отработват натрупаните травматични преживявания; да взимат обмислени решения; да преодоляват страховете си; да разпознават собствените си емоции и да формират умения да ги изразяват по асертивен начин; да пазят личните си граници и да знаят как да се предпазват от манипулации и различните видове насилие.

Основните фактори, които предопределят неуспехите в работата са отказ от изпълнението на дейността (промяна в нагласите) след взаимното договаряне на целите и дейностите заложили в плана; интелектуални дефицити при родителите, което поражда проблеми с усвояването на информация, независимо усилията на специалиста да поднася всичко на достъпен и разбираем език за потребителя; променлива мотивация на потребителите; необходимост от време за затвърждаване на постигнатите промени и липса на готовност за осъществяване на следващата дейност; деклариране на отказ за ползване на социална услуга в междинен етап от предоставянето ѝ; злоупотреба с алкохол; трайна безработица, липса на доходи и трудови навици. Друг фактор е

преждевременното напускане на потребителите територията на община Търговище или пределите на Р.България.

Обратна връзка от потребителите за качеството на предоставените услуги

В рамките на приключените през годината 89 случая обратни връзки са получени по 74 от тях (). Общият брой получени обратни връзки е 111 –34 деца и 77 родители/лица, полагащи грижа.

Всички обратни връзки с изключение на 2 са положителни.

В обратните връзки от **децата** се посочва, че са се научили да изразяват емоциите си по подходящ начин;Осъзнали са важността от спазването на правила;Разбрали са, че не бива да се доверяват лесно на непознати;Почувствали са се мотивирани да продължат своето образование;Станали са по-внимателни и обмислят решенията си по-задълбочено.

Във всички обратни връзки е отбелязано добро или много добро и професионално отношение на екипа.

„.....научих да съм спокоен в дадени ситуации. Ако се ядосам за да се успокоя да излизам на чист въздух и навън и да слушам музика“; „Да си овладявам емоциите и да не вземам прибързани решения“; „Да не се доверявам лесно на хората и какво да правя когато се ядосвам“.; „Приех смъртта на майка си и преодолях страховете си от смъртта“; „Научих да си контролирам емоциите и не избухвам, когато съм ядосана“;“Вече знам какво е осиновяване както в България и чужбина. Научих, че могат да ме осиновят само ако съм съгласна и го заявя в съда“.

Родителите споделят, че са се научили как да реагират адекватно спрямо възрастовите кризи, през които преминават техните деца; Приемните родители са придобили нови умения за поднасяне на информация относно осиновяването – както в България, така и в чужбина – както и подходящ подход за разговор с децата по тази тема; Биологичните родители са усвоили полезни стратегии за подобряване на взаимоотношенията със своите деца.

Всички участници изразяват удовлетворение от получената подкрепа, която им е помогнала при разрешаването на конкретни проблеми и при постигането на положителни промени.Те са доволни от професионализма на служителите и оценяват високо всички усилия, положени в тяхна подкрепа. Социалната услуга им е била полезна с предоставените знания и умения, които им позволяват да се грижат по-ефективно и отговорно за своите деца.

„Детето сънува кошмари и плаче нощем. Специалистите ми помогнаха да разбера, че това е свързано и е вследствие на преживени събития“; "За развитието на децата и какво да правя, когато се тръшка“;"Научих за характеристиките на възрастовите кризи, взаимоотношенията родител-дете, как да овладявам поведението на детето си". "Как да полагам грижи за дете с увреждане";"Научих много неща през годините, в които бяхте с мен. Научих всичко от вас за детето". "Те ми помогнаха да си отгледам детето до тази възраст".

#

Център за социална рехабилитация и интеграция за деца и младежи с увреждания (капацитет 25)

Предоставени са следните услуги:

Общодостъпни: Информиране, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на умения

Специализирани: Терапия (логопедична и психологична) и рехабилитация, информиране и консултиране на родители, Обучение за придобиване на умения в различните програми (за самостоятелност, за придобиване на познавателни/образователни умения).

Общодостъпни услуги

1. „Информирание и консултиране и обучение за реализиране на социални права и развиване на умения“:

7 родители са консултирани по конкретни въпроси по темите: аутизъм, дефицит на внимание и хиперактивност, говорно развитие и социализация, двигателно развитие и др.

Специализирани услуги:

31 деца, 2 младежи и 2 родители в рамките на 33 случая са получили подкрепа.

57 е общият брой на потребителите на различните услуги, тъй като 72% от децата ползват интегрирана подкрепа от 2 и повече услуги.

2525 са проведените от специалистите **индивидуални сесии** с потребителите за постигане на поставените цели в планове за подкрепа, като най-много е броят на сесиите в услугата терапия и рехабилитация.

В рамките на годината са проведени 22 занятия в група, вкл. 2 екскурзии и 1 детски празник за развитие на различни практически умения и социализиране на децата. Децата са стимулирани да задържат за по-дълго време внимание и концентрация чрез интересни за тях дейности, да усвояват различни видове захвати; да развиват базови умения по готварство.

В проведените две екскурзии са участвали 12 деца с увреждания и 5 майки. По време на едната екскурзия е посетен остров Анастасия. Тези дейности допринасят значително за социалното включване и емоционалното благополучие на децата. Смяната на средата и възможността за преживяване извън ежедневието, водят до стимулиране на сензорното възприятие, изграждането на доверие, самоувереност и социални умения. Участието, като цяло в нови и вълнуващи активности, създава условия за положителни емоции, взаимодействие с връстници и възрастни, както и за засилване на връзката дете-родител.

За родителите преживяването е възможност за споделеност, обмен на опит и укрепване на връзката с детето в подкрепяща и стимулираща среда.

11 майки на деца с увреждания са участвали в обучение, организирано от екипа на ЦСРИ, на тема: **„Поведението на децата и невъзможността да се отстояват договорените правила“**. По време на обучението са представени техники за ефективно договаряне и прилагане на правила в ежедневната комуникация с децата. Проведена е и дискусия, в рамките на която родителите имаха възможност да споделят своите трудности и предизвикателства в общуването. Участниците бяха единодушни, че темата е изключително полезна и практическа. Изразиха висока удовлетвореност от обучението и заявиха готовност да се включат и в бъдещи подобни инициативи.

Ефективност на подкрепата

Анализът е базиран върху оценката на **27 деца** (50 потребители на различните услуги), които са ползвали услугите за повече от 6 месеца. Напредъкът на децата/младежите е оценяван в 6 основни области на развитие – Двигателно, Езиково – говорно развитие, Когнитивно развитие, Емоционално и поведенческо развитие, Социални умения, Познавателни и образователни умения. Правен е анализ на степента на изпълнение на целите, заложили в индивидуалните планове за подкрепа на потребителите, на базата на посочените резултати и индикатори за измерването им.

Постигнати са следните резултати:

- ✓ при 8 потребители са постигнати всички планирани резултати (90% и над 90%);
- ✓ при 29 потребители са постигнати повечето планирани резултати (от 50% до 90%);
- ✓ при 9 потребители са постигнати малка част от планираните резултати (от 10% до 50%);
- ✓ при 4 потребители не са постигнати никакви резултати (10% и под 10%)

Основните фактори, които обуславят отчетения минимален напредък при някои от децата, са свързани с тежки нарушения в нервно-психичното развитие в резултат на трайна и тежка патология. Тези нарушения се задълбочават с напредването на възрастта, което често води до регрес в поведенческото развитие, прояви на агресия и автоагресия, хиперактивност и дефицит на внимание – състояния, които значително затрудняват усвояването на нови умения. При тези деца се работи предимно за поддържане на вече придобити умения от по-ранни етапи на развитие. Важно е да се подчертае, че оказването на специализирана подкрепа не е изцяло в ръцете на специалистите – тя изисква активно участие и от страна на родителите. Липсата на съдействие – под формата на нередовни посещения, отсъствие на стимулираща среда у дома и ограничена ангажираност – оказва директно негативно влияние върху напредъка на децата и възможността за изпълнение на заложените цели.

Допълнително затруднение се наблюдава при родители, които поради неотработена травма, свързана с увреждането на детето, проявяват свръх закрила. В стремежа си да облекчат ежедневието на детето, прекалено го обгрижват и не поставят ясни граници. Това води до развитие на заучена безпомощност и затруднения при изграждане на структура в поведението. Сред другите често срещани причини за ограничено развитие при децата са: системното отсъствие на родителите; нисък родителски капацитет; примирение относно състоянието на детето; неприемане на диагнозата на детето и свързаното с нея травматично преживяване.

Мнение на потребителите за качеството на предоставените услуги:

Анкетирани са 9 деца според степента на разбиране, тежест на увреждане и възраст. Всички са изразили положителна нагласа относно предстоя си в ЦСРИ и чувствата, които изпитват при посещенията си. Те споделят: *"Аз се чувствам добре, уча при вас, правя упражнения всеки ден."*; *"Радвам се защото съм тук."* *"Защото е хубаво."* *"Хубави неща има."* *"Когато си тръгвам се усмихвам."*; *"Добре"*; *"Много обичам да съм тук."*; *"Чувствам се добре и спокоен."*

Проучване удовлетвореността на родителите за качеството на предоставената подкрепа на техните деца

Проучва се: **1. Чрез обратните връзки при затваряне на случая.** През годината са затворени 10 случая, като по 9 са получени обратни връзки от родителите. Всички те са положителни. Родителите оценяват високо своето участие и включването на тяхното мнение при обсъждането на оценките, плановите за работа и поставянето на цели. Споделят, че децата им посещават Центъра с желание и се чувстват добре в него. Родителите изразяват удовлетворение от отношението на екипа към техните деца и цялостната грижа, която получават. Посочват, че биха препоръчали центъра на други хора, които имат нужда от подкрепа.

2. Ежегодно проучване на мнението на родителите чрез специално разработвани въпросници. Проведено е през м. декември, като 14 родители (60%) от всички родители са попълнили анкетите. Всички родители считат, че детето им се чувства добре в ЦСРИ и смятат, че това се дължи на работата на служителите и отношението им към децата. Родителите смятат, че децата се чувстват спокойни в Центъра, често не искат да си тръгват, там им е интересно и забавно.

Те споделят:

Харесва ми, че персоналът е позитивен и работата е много добра. Винаги сме посрещнати с добри чувства за което благодаря."

"....., че имат подходящ и съобразен с моето дете план за подкрепа."

"Харесва ми отношението и професионализма на целия екип. Всички се справят чудесно. Екипът е добре подбран, знаят как да работят с детето, така че да се чувства добре и в същото време да постига резултати. Нямам притеснения."

"Харесва ми отношението на служителите към сина ми." Той много е свикнал с тях и е много спокоен когато ги посещава."

"Харесва ми комплексността от услуги, които може да получава детето ми и високата квалификация на специалистите".

#

Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания (капацитет 10)

Предоставяни са следните специализирани услуги: Резидентна грижа за деца.

9 деца и 1 пълнолетен младеж са получили грижи през годината.

1445 са проведените индивидуални сесии с децата за постигане на поставените цели за подкрепа.

Една от прилаганите стратегии за работа с децата е „Терапията, базирана на приключения в дивата природа ". През годината са планирани и изпълнени различни по вид и цели дейности в рамките на 35 дни, като :

- 3 лагера - Военен пролетен лагер; Летен лагер на море; Планински есенен лагер - "Игри на волята " с обща продължителност 19 дни;
- 6 похода, единият от които е бил с повишена трудност по билото на Стара планина преминавайки през "Козя стена" ;
- Гребане с каяк - дейност в рамките, на която са изминати 12км.;
- Два велопохода ;
- 7 екскурзии из страната;

Ефектът от тези дейности върху децата показва, че те са изключително полезен инструмент за подобряване на груповата динамика, особено в ситуации, при които има новонастанени деца. Създават се възможности за интензивно общуване в неформална среда, което значително улеснява процеса на адаптация и интегрирането в групата. По време на лагерите се създават условия за естествено взаимодействие между децата, както и между децата и служителите. Установените контакти и съвместни преживявания допринасят за изграждането на положителна комуникация, доверие и емоционална сигурност.

Лагерите поставят основите на по-здрави доверителни отношения между децата и специалистите, което е ключова предпоставка за ефективна бъдеща работа, повишено сътрудничество и постигане на положителна промяна в поведението на потребителите.

Друга важна програма, дейностите в която обогатяват живота на децата е „Отдых, спорт, култура и изкуство“. Проведени са 23 дейности, в рамките на които децата са се забавлявали, но са и постигнали успехи:

- в кулинарно-фолклорния фестивал „Охльо-Бохльо, покажи си рогцата“ в с. Алваново, децата са спечелили две първи места в категориите за сладки и солени изделия;
- в празника на баницата в с. Макариополско – „С баница и в делник, и в празник“, за втора поредна година децата са завоювали второ място.

Организиран са 120 индивидуални и групови дейности за оползотворяване на свободното време на децата. Те представляват важен елемент от изграждането на умения за самостоятелен живот в различни области като спорт и изкуство, градинарство и кулинария.

Оценка на удовлетвореността на децата и младежите от живота им в ЦНСТ

1. При напускане на услугата.

През 2024 г. двама пълнолетни младежи и едно дете са напуснали социалната услуга, като детето е успешно реинтегрирано в биологичното си семейство. Предоставени са три обратни връзки, като и трите са положителни. В тях се посочва, че престоят и на тримата е бил удовлетворителен, чувствали са се в безопасност, правата им не са били зачитани и са имали възможност да споделят, ако са се чувствали застрашени или изплашени. При случаи на притеснение или гняв, служителите са реагирали адекватно, знаейки какво да кажат или направят, за да ги успокоят.

2. Ежегодно, през м.декември децата се питат по въпроси, касаещи качеството на грижата за тях

Анкетиран са 6 от 7-те деца, настанени в ЦНСТ през м. декември, пребивавали в Центъра за повече от 6 месеца. Децата споделят, че се чувстват спокойни, сигурни и защитени в ЦНСТ. Придобили са умения, които оценяват като полезни не само по време на престоя им в Центъра, но и след напускането на услугата. Тяхното мнение се изслушва и се взема предвид – при поставяне на целите по План за грижа, при планирането на лагерите, екскурзиите и походите, изготвяне на част от менюто и други за тях важни дейности – къде да учат, избор на дрехи и обувки и с кого да са приятели. Показателни и подробни са отговорите на децата по отношение на местата, които са посетили и преживяванията, които са имали.

В ЦНСТ е създадена среда, в която те се чувстват спокойни да споделят всичко, което ги вълнува, независимо от темата; да изкажат мнението си, защото знаят, че то се зачита и взема под внимание.

Деца показват добра информираност относно своите права и задължения. Те свободно споделят за случаи на нарушаване на правилата от тях, което е показателно за изградена доверителна връзка между тях и служителите в ЦНСТ.

Община Севлиево

Център за обществена подкрепа (капацитет 40)

Предоставени са следните услуги:

Общодостъпни: Информирание, консултиране и обучение за реализиране на социални права и за развиване на умения

Специализирани: Информирание и консултиране, Терапия (психологична), Обучение за придобиване на умения в различните програми за деца и родители, Застъпничество и посредничество.

Преобладаващият брой деца и родители са получили интегрирана подкрепа чрез минимум две услуги.

Общодостъпни услуги:

1. „Информирание и консултиране и обучение за реализиране на социални права и развиване на умения“: 45 потребители, от които 34 възрастни и 11 деца

2. Мобилна превантивна общностна работа

- в 12 села на територията на община Севлиево са проведени работни срещи с кметове, кметски наместници и членове на администрацията и са посетени 4 училища и 1 детска градина за идентифициране на деца в риск и семейства със затруднения при отглеждане на децата
- 5 многодетни семейства, в които се отглеждат деца с различни трудности- с увреждания, с поведенчески проблеми, в риск от отпадане от училище, са посещавани и подкрепяни от мобилния екип за справяне със затруднения в грижите и възпитанието на децата.

Специализирани услуги:

81 деца и 96 родители са получили подкрепа в рамките на **136 случая**.

307 е общият брой потребители на услугите, тъй като всяко дете и/или родител е получил подкрепа в рамките на една или повече от една услуга.

2159 са проведените от специалистите **индивидуални сесии** с потребителите за постигане на поставените цели за подкрепа

Ефективност на подкрепата

Предоставяните в ЦОП услуги са имали благоприятен ефект върху голяма част (77%) от децата и семействата.

Това показва оценката на ефекта върху потребителите, която обхваща приключените през годината 74 случая със 130 потребители. Оценката е направена на

база изпълнението на поставените цели за всеки индивидуален потребител, като се използват заложените в индивидуалния план за подкрепа очаквани резултати и индикатори за постигането им /както за децата, така и за членовете на семейството/. Оценката е в четири степени – постигнати са всички планирани резултати (90 и над 90 %), постигнати са повечето планирани резултати (от 50% до 90%), постигнати са малка част от планираните резултати (от 10% до 50%) и не са постигнати резултати (до 10%)

Резултатите сочат, че при 50% от потребителите са постигнати всички планирани резултати, при 27% са постигнати повечето (35) планирани резултати, при 9% или 12 потребители са постигнати малка част от планираните резултати, а при 10 % или 13 потребители не са постигнати резултати.

Най-висока ефективност и положителни резултати се отчитат при работа с деца с травми, с поведенчески проблеми, преживели раздели или насилие, както и при кандидат-осиноводители.

Удовлетвореност на потребителите от предоставената подкрепа

Анализът на получените обратни връзки при затварянето на случаите през годината показва висока удовлетвореност на потребителите (деца и родители) от получената подкрепа.

Родителите дават висока оценка на работата на екипа. Всички отговарят, че социалната услуга им е помогнала, като най- честите отговори са: *"помогна ми да си реша проблема", "да се променя"*. Други посочват, че са придобили умения по-добре да разбират и контактуват с децата си, а някои подчертават значението на доверителната връзка със специалистите и възможностите за споделяне.

„Доволна съм от това, че когато имахме нужда веднага ни обърнаха внимание"

„Бях изслушвана, подкрепяна и насочвана към неща, които могат да бъдат проблемна точка"

"Услугата ми помогна да си реша проблема и да се променя. Оценявам отношението на специалистите, предоставеното пространство за споделяне, доверието, полезните съвети при конкретни ситуации. Получихме повече от очакванията ни."

Децата споделят, че в ЦОП всичко им харесва (игрите, материалите, разговорите). За тях е важно, че могат да споделят, без да се притесняват от осъждане. Получили са уважение и емоционална подкрепа, чувствали са се изслушани и разбрани. Социалната услуга им е помогнала да се променят.

#

Дневен център за деца и младежи с увреждания на възраст от 3 до 20 г. (капацитет 24)

Предоставени са следните услуги:

Специализирани: Дневна грижа, Терапия (логопедична и психологична) и рехабилитация, Обучение за придобиване на умения в различните програми (за самостоятелност, социални умения, познавателни).

Специализирани услуги:

24 деца и 3 младежи са получавали подкрепа.

17 от тях са ползвали Дневна грижа, предоставяна в комплекс с почасови услуги а 10 - само почасови услуги.

54 е броят на потребителите на различните почасови услуги през годината.

198 групови работи и ателиета са проведени с потребителите на СУ „Дневна грижа“.

3770 са проведените от специалистите индивидуални сесии с потребителите за постигане на поставените цели за подкрепа.

Ефективност на подкрепата

При всички потребители предоставените услуги са имали положителен ефект, като при 57% от тях той е бил значителен.

Това показват резултатите от оценката на ефекта от предоставяните в ДЦДМУ услуги, извършена края на годината. В нея са включени всички потребители, при които през годината услугите са предоставяни минимум 6 месеца. Това са 23 потребители /20 деца и 3 пълнолетни младежи/, което представлява 85% от всички деца и младежи, получили подкрепа през годината. Всички потребители ползват интегрирана подкрепа, като 15 от тях - дневна грижа и почасови услуги, а 8 потребители – различни почасови услуги.

Ефектът от предоставените услуги е оценен на базата на напредъка на детето в основните области на развитие /двигателно, езиково-говорно, образователно и познавателно, самообслужване и самостоятелност, социални умения/ чрез оценка на степента на постигане на очакваните резултати в изпълнение на целите, заложиени в индивидуалните планове за подкрепа

Мнение на потребителите за качеството на предоставените услуги

Удовлетвореността на потребителите, като изключително важен показател за качеството на предоставената подкрепа, се проучва чрез специално разработени въпросници в различните етапи на предоставяне на услугите. Те се попълват от родителите, тъй като децата и младежите, ползващи подкрепа в Дневния център, са с множествени увреждания и в голямата си част са невербални.

- ✓ **При приключване ползването на услугата** - получени са 10 обратни връзки, което представлява 77 % от всички приключени случаи.
- ✓ **В края на всяка календарна година за оценка качеството на подкрепата**- анкетирали са родителите на всички 23 потребители (20 деца и 3 младежи), които са посещавали Дневния център към м. декември 2024 г.

Родителите изразяват висока степен на удовлетвореност от предоставената подкрепа. Те оценяват професионализма на персонала, индивидуалния подход към потребителите, както и осигурената подкрепяща и стимулираща среда. Отзивите подчертават значимостта на качествено взаимодействие между специалистите и родителите, положителното въздействие на услугите върху развитието и благосъстоянието на децата и младежите. Най-многобройни са коментарите за положителните промени в развитието и поведението на детето и постигнатите резултати:

„Доволна съм от работата на екипа с детето, винаги съм получава обратна връзка от специалистите, детето има напредък“.

„Много съм доволна от екипа, който подкрепя и полага грижи за детето ми в Дневния център. Колективът е много компетентен, детето се чувства много добре, получава компетентна и навременна помощ“.

„Детето ми е много по-спокойно и усмихнато, откакто посещава това място. Започна да разбира и изпълнява повече неща. Когато започна да посещава Дневния център тя

използваше памперси, но вече не и това е благодарение на специалистите от Дневния център. Много съм доволна."

„Отнасят се с много любов и внимание, за което безкрайно благодарим"

„Получаваме голяма подкрепа и разбиране"

„Екипът полага страхотни грижи, всички са професионално обучени".

Родителите отбелязват още, че дневната грижа помага на семействата, като им осигурява възможност за по-добро планиране на ежедневието, професионална реализация, лично време и емоционално разтоварване. Освен това, Центърът предоставя подкрепа и насоки, които улесняват справянето с предизвикателствата, свързани с отглеждането на дете с увреждания.

Полагаме усилия за непрекъснато разширяване на професионалната компетентност на специалистите

Специалистите в различните услуги са получили :

- **1556 уч. часа** надграждащо обучение/ участие в професионални форуми (семинари и срещи за обмяна на опит), което е значително над изискваните 24 уч.часа, посочени в съответните стандарти за качество на социалните услуги
- **231** индивидуални супервизии, проведени от външен супервизор
- **26** групови супервизии, проведени от външен супервизор
- **117** екипни управленски супервизии в рамките на вътрешния контрол и мониторинг на качеството

Деца и семейства в транс-гранична ситуация (работа в мрежата на Международна социална служба)

През 2024 година в МСС – България има регистрирани **34 нови международни случая** на **39 деца и възрастни** в транс-гранична ситуация.

I. Работа по международни случаи:

1. Работа със съдилищата

През 2024 година МСС – България е получила общо **21 искания** (при 20 искания за 2023 година) от съдилищата за предоставяне на социални доклади от чужбина:

11 Районни съдилища (16 искания)		4 Окръжни съдилища (5 искания)
РС - Варна (4)	РС - Велико Търново (1)	ОС – Добрич (2)
РС - Горна Оряховица (3)	РС - Разлог (1)	ОС – Стара Загора (1)
РС - Смолян (1)	РС - Бяла (1)	ОС – Благоевград (1)
Софийски районен съд (1)	РС - Казанлък (1)	ОС – Плевен (1)
РС - Севлиево (1)	РС - Плевен (1)	
РС - Левски (1)		

Всички искания за съдействие на съдилищата до МСС – България година се отнасят до спорове с международен елемент относно местоживее на детето, упражняване на родителските права, лични отношения, издръжка, заместващо съгласие за издаване на паспорт и за пътуване извън страната и се основават на Закона за закрила на детето (ЗЗДет.) и трайно установената практика на Върховния касационен съд (ВКС) относно необходимостта от изискване на социален доклад от чужбина за установяване на обстоятелства от значение за преценката на интереса на детето по случаи на семейни спорове с международно измерение.

От получените 21 искания МСС – България е предоставила на съдилищата 7 социални доклада от чужбина – Англия (3), Белгия (2), Италия (1) и Швейцария (1).

По 9 от исканията МСС-България не е била в състояние да предостави социални доклади по делата с оглед на действащото европейско законодателство в съдебните производства за развод и родителска отговорност. В 1 от исканията МСС – България не е съдействала поради липса на обратна връзка от представителството на МСС в съответната държава. Във всички останали искания, след първоначално отправеното от съда запитване и предоставяне на информация относно условията, при които може да се съдейства за получаване на социален доклад от чужбина, МСС – България не е била ангажирана да посредничи.

2. Работа с дирекциите „Социално подпомагане“ относно деца в риск

Другата група международни случаи, по които МСС – България работи в мрежата на МСС, се отнасят до закрилата на деца, български или чуждестранни граждани, в транс-гранична ситуация.

През 2024 г. МСС – България е получила 2 искания от чуждестранни социални служби чрез мрежата на МСС по повод на деца в риск. И двете искания са свързани със

сигнализиране¹ (алармиране) на българските социални служби за наличие на евентуален риск по отношение на деца, които са пребивавали в чужбина, но са се върнали в България. След сигнализиране на компетентните Дирекции „Социално подпомагане“ (ДСП), МСС – България е получила отговор само от една от дирекциите, която е предоставила информация какви действия са били предприети от социалните работници във връзка с получения сигнал. По втория сигнал компетентната ДСП е информирала, че „държавният орган, отговарящ за международните въпроси свързани с деца е Министерство на правосъдието“.

3. Други услуги в рамките на мрежата на МСС

- подкрепа и съдействие при търсене на биологичен произход на международно осиновени лица (4 случая)
- съдействие на български граждани за получаване на актове за гражданско състояние от чужбина, в частност на акт за раждане на дете (1 случай)
- съдействие на български граждани, които живеят в чужбина, за получаване на документи от държавни институции в България (1 случай)
- съдействие за проучване на годност за приеман родител на лице, което е живяло в България и което понастоящем живее в чужбина, но желае да бъде приеман родител (1)
- информиране и консултиране (4 случая)

II. Проблеми в работата по международни случаи:

Повече от десет години МСС – България среща трудности в работата по международни случаи с ДСП в две основни направления – получаване на обратна връзка от ДСП при подаден от МСС-България сигнал за дете в риск, както и получаване на социален доклад относно дете и/или неговото семейство в страната, който да бъде изпратен на чуждестранна социална служба, с цел прекратяване на мярка за закрила на детето в чужбина или реинтеграция на детето в семейството му в България.

И през 2024 г. се наблюдава тенденция, при която ДСП избягват за предоставят обратна връзка при подаден от МСС-България сигнал за дете в риск, въпреки че на основание чл.10, ал.6 от Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето, по реда и в сроковете по АПК, всяка ДСП е длъжна да уведоми подателя (МСС-България) относно предприетите по сигнала действия.

Що се отнася до второто направление МСС-България продължава да прилага разработения механизъм за преодоляване на отказите на Агенцията за социално подпомагане, който осигурява получаване на социални доклади за деца и членове на техните семейства в България, изготвени от ДСП, и изпращането им в чужбина. Този механизъм се основава както на вътрешното и европейското законодателство за защита на личните данни, така и на трайно установената съдебна практика, според която всеки настойник или попечител, без значение дали е българско или чуждестранно физическо или юридическо лице, има право да получи социалния доклад относно ситуацията на подопечното му дете или неговото семейство в България. Това право е регламентирано и намира своето правно основание в чл.15 от Общия регламент за защита на личните данни и чл.37а и сл. от Закона за защита на личните данни, както и в чл.8 от Закона за закрила на детето. До момента, по искане настойници и попечители от Германия и Швейцария, чрез адвоката на МСС-България са образувани 3 съдебни производства, по които съдът се е произнесъл с окончателни решения, с които АСП е осъдена да предостави изготвените от ДСП социални доклади относно семействата на децата в България (в този смисъл: решение № 3850 от 20.04.2022 г., ВАС, Пето отделение, постановено по адм. д. № 11660/2021 г.²; решение № 638 от 25.01.2022 г., ВАС, Пето отделение, постановено по

¹ Съгласно чл.7 от ЗЗДет. лице, на което стане известно, че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане“, Държавната агенция за закрила на детето или Министерство на вътрешните работи. Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна.

² https://info-adc.justice.bg/courts/portal/edis.nsf/e_act.xsp?id=1892233&code=vas&guid=2099546633

адм. д. № 10749/2021 г.³; решение № 137 от 09.01.2023 г., постановено по адм. д. № 7102/2022 г., АССГ, 77 състав⁴, в сила от 02.02.2023 г.). През 2024 г. за четвърти път в Административен съд – София -град е образувано поредно дело от настойник в чужбина срещу отказ на АСП за предостави социален доклад относно семейството на дете, настанено в приемно семейство в Швейцария, който доклад да послужи евентуално на чуждестранната социална служба за реинтеграция на детето при биологичната му майка в България (Виж: адм.д. № 2463/2024 г., Второ отделение, АССГ).

III. Случаят „Теодор“

През 2023 г. с МСС-България се свързва ръководителя на една от социалните услуги в град Стралджа с молба да помогнем на едно дете, което няма акт за раждане, тъй като някой й казал, че нашата организация може да помогнем защото вече сме го правили с други деца в аналогична ситуация. Теодор е роден на 25.07.2013 г. в град Пиргос, Гърция. Майка му обаче не го кръстила в църквата и затова в акта му за раждане, издаден от гръцката държава, няма вписано собствено име. Това е и причината, поради което българската държава отказва да му издаде български акт за раждане. Теодор от много години живее в България, но няма личен лекар, не е ходил на детска градина, не е записан на училище, няма паспорт. Майка му е търсила помощ от Отдела за закрила на детето, от общинската администрация, от адвокат, от доставчик на социална услуга, от други държавни институции, но се оказало, че никой не може да помогне. Не могат да помогнат.

След като се запознахме с историята на Теодор, МСС-България веднага се свързва с колегите от МСС-Гърция. Те направиха запитване до службата по регистрация на населението в Пиргос, от където потвърдиха, че могат да впишат името на детето във вече издадения му акт за раждане, за което има две възможности. По електронен път, като майката заяви името на сина си в платформата „taxisnet“ (електронна платформа на гръцката държава, в която всеки, който има регистрация, може да плаща данъците си и да получава други електронни административни услуги). Или като отиде на място и лично заяви и декларира собственото име на детето пред служител на службата по регистрация на населението в община Пиргос. Тъй като майката няма регистрация в „taxisnet“, стана ясно, че тя трябва да пътува до Гърция. Тя обаче няма финансова възможност да организира такова пътуване, тъй като разполага със скромен бюджет, с който отглежда двете си деца. Оказа се, че органите за закрила на детето, също не могат да я подкрепят, нито логистично, нито финансово.

Затова на 1 юни 2024 г., в платформата Facebook, МСС-България организира събитие за събиране на средства - около 500 лева, която сума да покрие разходите на майката на Теодор по пътуването и до Гърция и обратно. Само за няколко часа сумата беше събрана. През юли майката пътува до Гърция и се върна с нов акт за раждане на Теодор, въз основа на който на детето беше издаден и българския акт за раждане. На 15 септември 2024 г., на 11 години, Теодор за първи път постъпи в първи клас в Стралджа.

В края на година беше направен и документален филм за историята на Теодор, с безвъзмездната помощ и усилия на Атанас Паскалев, фотограф, оператор и собственик на компанията **Nice to Film You**, който беше прожектиран за първи път пред публика на 10.12.2024 г. във Френския институт в София по време на отбелязването на 100-годишнината от създаването на мрежата на Международна социална служба.

IV. Участие на МСС-България в събития и инициативи на мрежата на МСС

1. Отбелязване на 100 години от създаването на МСС в Женева

От 7 до 11 октомври 2024 г. в Женева беше отбелязан 100-годишния юбилей на Международна социална служба, като в рамките на седмицата беше проведено общо събрание на членовете на мрежата на МСС, заседание на Професионалния консултативен комитет, заседание на Координаторите, международна конференция и изложба, "През времето и границите" (**Across Time and Borders**), която показва историята, ключовите

³ https://info-adc.justice.bg/courts/portal/edis.nsf/e_act.xsp?id=1766517&code=vas&guid=2130825009

⁴ <https://search-sofia-adms-g.justice.bg/Acts/GetActContent?BlobID=a6ff693f-f59b-444a-b98f-4ae374aaca47>

дейности и влиянието, което МСС е оказала през последното столетие върху живота на десетки хиляди деца и техните семейства по света. Във всички събития в Женева се включиха адв. Илиян Кършев, председател на УС на МСС-България и адв. Миглена Балджиева, ръководител на секция „Работа по международни случаи“ и член на УС на МСС-България.

Снимка от изложбата: деца и семейства, подкрепени от МСС

2. Отбелязване на 100 години от създаването на МСС в София

На 10.12.2024 г. в България също беше отбелязан 100-годишния юбилей на мрежата на МСС. По време на честването във Френския институт в София беше прожектиран краткия документален филм за създаването, историята и работата по международни случаи в рамките на мрежата на МСС, като специално за събитието колегите от Генералния секретариат на МСС ни съдействаха за осигуряване субтитри български език на филма специално за българската аудитория.

Членовете на Управителния съвет на МСС-България

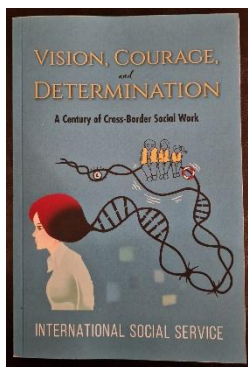
3. Работна среща за Принципите от Отава в Берлин

От 17 до 20 декември 2024 г. се проведе среща в Берлин на работната група за финализиране на т.нар. принципи от Отава по въпросите на транс-граничното домашно насилие с акцент върху осигуряване основните права на децата и гарантиране на тяхната защита при домашно насилие в международен контекст. Един от членовете на работната група, ангажирана с разработването на принципите от Отава, е представителят на МСС – България, адвокат Миглена Балджиева. Останалите членове са от Германия, Швейцария, Франция, Италия и Чехия.

Членовете на работната група: Германия, България, Италия и Франция

4. Юбилейна книга на МСС

В края на 2024 г. излезе от печат юбилейната книга, посветена на 100-годишнината на Международна социална служба "Визия, кураж и решителност: един век трансгранична социална работа", издадена от Pen&Publish, LLC, USA. В книгата се прави обширен анализ на развитието, постиженията и усилията на МСС, свързани с насърчаване на международното сътрудничество, социалната справедливост и благополучието на децата. Книгата включва 11 глави, шестата от които е написана от адв. Миглена Балджиева, член на УС на МСС-България. Главата, наречена "Последователност в убеждаването", е посветена на работата на МСС-България с българските съдилища по дела с международен елемент, в които са въввлечени деца. Автори на останалите глави в книгата са написани от колеги от мрежата на МСС от САЩ, Гърция, Франция, Канада, Обединено Кралство, Швейцария, Австралия и Германия, като последната от тях е написана специално от Шон Аюб, генерален секретар на МСС пред последните повече от 15 години.

V. Проект „Осигуряване на подкрепяща среда на осиновените лица и техните биологични родители в процеса на търсене на произход в България“

През 2024 г. МСС-България започна работа по проект „Осигуряване на подкрепяща среда на осиновените лица и техните биологични родители в процеса на търсене на произход в България“. Проектът се финансира от Министерство на външните работи на Република Франция, като централен орган по Хагската конвенция за защита на децата и сътрудничество в областта на международното осиновяване от 1993 г., и се подкрепя от Генералния секретариат на Международна социална служба в Швейцария. Проектът се изпълнява в 8 пилотни държави, в т.ч. и България, които са държави по произход на много деца, осиновени от френски семейства през годините, които желаят да получат информация за своите биологични родители в страната си по произход.

Проектът си поставя три основни цели: повишаване информираността на обществото и на професионалните общности на психолозите, социалните работници, семейните терапевти и юристите, относно правото на всяко осиновено лице да търси и да получи информация за своя биологичен произход; изграждане капацитета на професионалистите в предоставянето на подкрепящи услуги на осиновените лица по пътя им в търсенето на биологичното семейство; предоставяне на подкрепящи услуги на осиновените и на техните биологични родители в България.

От 11 до 15 ноември 2024 г. се проведе обучително посещение от страна на Сандрин Пеппи, директор на МСС-Франция, и Жанет Воленщайн-Трипати, от Генералния секретариат на МСС в Швейцария. В рамките на посещението бяха организирани срещи с българската асоциация "Осиновители и осиновени", Министерство на труда и социалната политика, Агенцията за социално подпомагане, УНИЦЕФ, френския консул в София, Френския институт в София и община Велико Търново. Беше проведено и едnodневно обучение във Велико Търново на 10 психолози и социални работници от екипите на социалните услуги, управлявани от МСС-България във Велико Търново, Севлиево и Търговище, които ще подкрепят осиновените лица от Франция и техните биологични

родители в България, включително за организиране на срещи помежду им, след като българският съд разреши достъп на всеки един осиновен до неговия биологичен произход.

Срещи в рамките на обучителното посещение

На 10.12.2024 г. беше даден официален старт на проекта с въстъпителна среща във Френския институт в София, която беше открита от Ванеса Финиш, консул и генерален секретар на посолството на Франция в София и се проведе благодарение на любезното съдействие и домакинство на Йоан Терио, аташе за институционално сътрудничество. В срещата участваха съдии, адвокати, прокурори, психолози и социални работници, както и представители на Министерство на труда и социалната политика, на Агенцията за социално подпомагане, на Национална мрежа за децата и на Съюза на юристите в България. Дани Колева от Уницеф-България и адвокат Жанета Буйлекова от Българска асоциация "Осиновени и осиновители" представиха темата за осиновяването и идентификацията през призмата на правата и интересите на децата, както и практиката на съдилищата по прилагането на промените в Семейния кодекс за реализиране на правото на информация на всяко осиновено лице да познава своя биологичен произход. Представители на „SOS детски селища“, „За нашите деца“ и „Еквилибриум“ изразиха готовност да подкрепят МСС-България при изпълнението на планираните по проекта дейности, а именно: повишаване информираността на хората и професионалните общности относно правото на всяко лице да познава своя биологичен произход; обучение на екип от 10 психолози и социални работници от МСС-България, които да предоставят подкрепящи услуги на осиновените и техните биологични родители, както и подкрепа на поне 10 осиновени лица, които са били осиновени от България във Франция и понастоящем искат да открият своите родители в България.

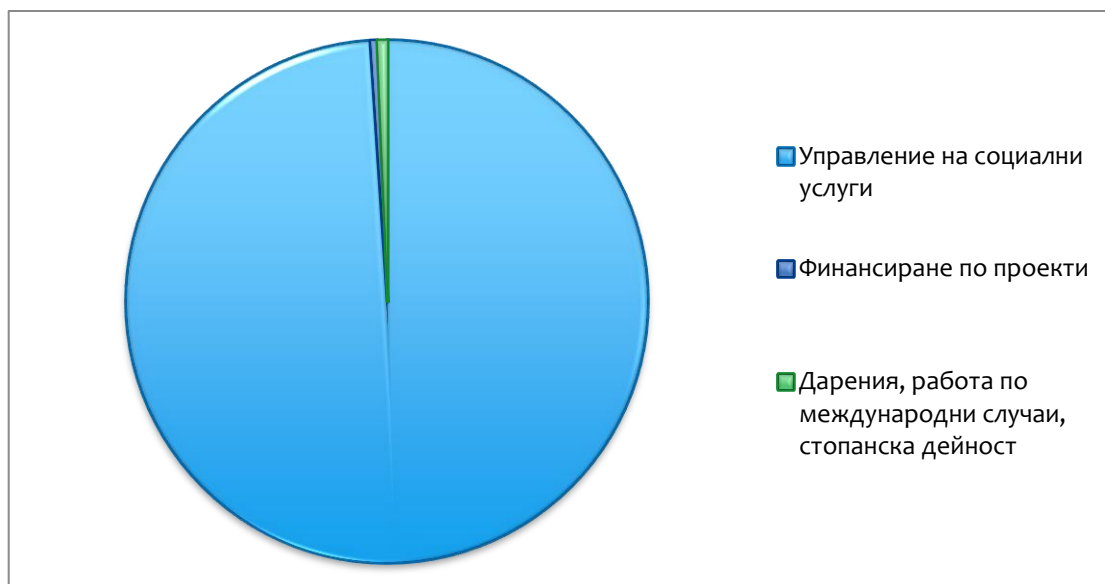

Встъпителна среща във Френския институт в София

Източници и обем на финансиране

През 2024 г. за всички дейности, изпълнявани от МСС-България, сме получили финансиране в размер на **4 244 703,21 лв.** Основен дял заема държавно-делегираните дейности – 4 203 820,30 лв. (99 %), чрез управлението на социални услуги. Следва финансирането по проекти за постигане на конкретни цели –15 596,83 лв. (0,4 %). Получените през годината дарения са 12 053,84 лв, приходите от работа по международни случаи (10 082,24 лв.) и по фактури за обучения и супервизии, предоставени от фондацията (3 150 лв.) съставляват 0,6% (фигура 2).

Фигура 2. Източници на финансиране през 2024 г., представени като относителен дял от общото финансиране

Благодарим на всички наши дарители през 2024 г.

ЧАСТНИ ДАРИТЕЛИ	КОРПОРАТИВНИ ДАРИТЕЛИ/ИНСТИТУЦИИ
АНТОНИО ЧАВДАРОВ	РОТАРАКТ КЛУБ- ВЕЛИКО ТЪРНОВО
ВАЛЕНТИНА МАРИНОВА АГАЛАРЕВА	СДРУЖЕНИЕ ОПЕРАЦИЯ "ПЛЮШЕНО МЕЧЕ"
ЯНИНА НИНОВА	СДРУЖЕНИЕ "ЗОРА 1001"
ВЛАДИСЛАВА ДИМИТРОВА И РАДОСЛАВ КАВАЗОВ	ДОБРОВОЛНА ПЛАТФОРМА "Time Heroes" - ТАНЯ ХРИСТОВА
ЙОАННА АДАМОВА	"МИХАЛКОВО" АД
КРИСТИНА ГЕОРГИЕВА ТОДОРОВА	"ИНГРАМ МИКРО" ЕООД
ИВАН СТОЙКОВ СТОЯНОВ	ФОНДАЦИЯ "ЗВЕЗДНА ПРИКАЗКА"
РОСИЦА КЪНЧЕВА	ЦЪРК. НАСТОЯТЕЛСТВО КЪМ ЦЪРКВАТА "СВ.СВ. ПЕТЪР И ПАВЕЛ"
	ВИК - СМОЛЯН ЕООД